

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

10 ноември 1993 година*

„Конкуренция – Спазване на правата на защита – Национална процедура относно прилагането на членове 85 и 86 от Договора за ЕИО”

По дело C-60/92

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО, от Arrondissementsrechtbank Amsterdam (Нидерландия) по спора, висящ пред този съд между

Otto BV

и

Postbank NV

относно тълкуването на член 5 от Договора за ЕИО и на общите принципи на правото на Общността, които регламентират процедурите относно прилагането на членове 85 и 86 от този Договор

СЪДЪТ,

в състав: г-н O. Due, председател, г-н G. F. Mancini, г-н J. C. Moitinho de Almeida, г-н M. Díez de Velasco и г-н D. A. O. Edward, председатели на състав, г-н C. N. Kakouris, г-н R. Joliet, г-н F. A. Schockweiler, г-н G. C. Rodríguez Iglesias, г-н F. Grévisse, г-н M. Zuleeg, г-н P. J. G. Kapteyn и г-н J. L. Murray, съдии,

генерален адвокат: г-н C. Gulmann,

секретар: г-н J.-G. Giraud,

като има предвид писмените становища, представени:

- за Postbank, от адв. O. W. Brouwer и адв. Y. Van Gerven, адвокати от Брюкселската адвокатска колегия,

- за френското правителство, от г-н P. Pouzoulet, Sous-directeur, Direction des affaires juridiques, Ministère des affaires étrangères (заместник-директор, Дирекция по правните въпроси, Министерство на външните работи), и г-жа H. Duchêne, Secrétaire des affaires étrangères (секретар по външните работи), в качеството на представители,

- за италианското правителство, от професор L. Ferrari Bravo, началник на дипломатическата дирекция на Министерството на външните работи, в

* Език на производство то: нидерландски.

качеството на представител, подпомаган от г-н I. Braguglia, Avvocato dello Stato, в качеството на представител,

- за Комисията, от г-н В.J. Drijber, член на правната служба, в качеството на представител,

предвид доклада за съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н Р. Roth, Barrister, на Postbank и на Комисията, в съдебното заседание на 4 май 1993 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат в заседанието на 15 юни 1993 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 11 февруари 1992 г., постъпило в секретариата на Съда на 28 февруари 1992 г., Arrondissementsrechtbank, Amsterdam (Окръжен съд, Амстердам) е поставил на Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО, преюдициален въпрос относно тълкуването на член 5 от Договора и на общите принципи на правото на Общността, които регламентират производствата относно прилагане на членове 85 и 86 от Договора.

2. Този въпрос е бил повдигнат в рамките на спора между Otto BV (наричан по-нататък „Otto”) и Postbank NV (наричана по-нататък „Postbank”) относно някои практики, за които се твърди, че противоречат на членове 85 и 86 от Договора.

3. Otto е дружество за продажби по пощата. Приблизително половината от плащанията, извършени към него от клиентите му, се осъществяват от банкови сметки, които те притежават в Postbank, към сметки, притежавани от Otto в тази банка. Тези сделки се извършват чрез предварително отпечатани бланки за „джиро превод” („acceptgiro”). Postbank обработва приблизително един милион такива бланки всяка година.

4. Postbank е информирала Otto относно своите намерения да удържа от Otto по 0,45 HFL за всяка бланка, обработена след 1 юли 1991 г., при което Otto е подала до председателя на Arrondissementsrechtbank, Amsterdam искане за постановяване на разпореждане за забрана на Postbank да събира тези такси. Издаденото на 1 август 1991 г. временно определение в полза на Otto обаче е било отменено с Решение на Gerechtshof Amsterdam (Регионален апелативен съд, Амстердам), от 28 ноември 1991 г.

5. След това Otto е обжалвала пред Arrondissementsrechtbank, Amsterdam, за предварително изслушване на свидетели с цел да се установят някои факти преди възможен иск срещу Postbank за поведение, несъвместимо с членове 85 и 86 от Договора за ЕИО. За тази цел Otto е посочило членове на ръководния персонал на Postbank като свидетели.

6. Искането за предварително изслушване е основано на член 190 и член 214, параграф 1 от *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering* (нидерландския Граждански процесуален кодекс), във версията му, приложима от 1 април 1988 г. Съгласно преpraщaщото определение, нидерландското законодателство се е отклонило от традиционното правило, че страна по делото не може да бъде изслушвана като свидетел по собственото си дело. След реформата от 1988 г., страна, призована като свидетел, е длъжна по принцип да даде показания, но има право да откаже да направи това, ако чрез даване на показания тя би уличила себе си или свои близки роднини в извършване на престъпление пред органите на обвинението. Положението на страна, призована като свидетел, се различава от това на обикновения свидетел само по това, че не може да бъде лишена от свобода с оглед да бъде принудена да даде показания. От друга страна, съдът може да направи неблагоприятни заключения от нейното мълчание. Съдът също така може да поиска да му бъдат обяснени причините за мълчанието на страната.

7. Поисканото от *Otto* изслушване има за цел, *inter alia*, да бъдат установени следните факти:

- таксата от 0,45 HFL не се основава на никакви (финансови) разчети от *Postbank* за нейните разходи по обработката на предварително отпечатаните бланки за паричен превод;

- таксата е била въведена от *Postbank* по силата на междубанково споразумение, според което банките се договарят за такса от 0,30 HFL за обработката на съответните предварително отпечатани бланки за паричен превод;

- *Postbank* се е консултирала с други банки относно предстоящото въвеждане на таксата за обработка на предварително отпечатани бланки за паричен превод или, в противен случай, е налице мълчаливо съгласие таксата да бъде определена на 0,30 HFL, към което ще се добави малък марж на печалба.

8. В своята защита *Postbank* се е позовала на това, че тъй като нидерландските процедурни правила я задължават да предостави информацията, поискана от *Otto*, те са несъвместими с общия принцип на правото на Общността, вследствие на което националният съд е решил да спре производството и да отправи следния преюдициален въпрос до Съда на ЕО:

„Дали националният съд, когато оценява искова молба за издаване на разпореждане за предварително изслушване на свидетели преди образуването на гражданско производство, е длъжен, съгласно член 5 от Договора за ЕИО, да прилага принципа, че предприятие не е задължено да отговаря на въпроси, ако отговорът на тях би довел до признаване на нарушение на правилата на конкуренцията?“

9. С оглед едно по-пълно представяне на фактите на спора по главното производство, на хода на производството, както и на писмените становища, представени пред Съда, е направено позоваване на доклада за съдебното заседание. Тези елементи от делото са упоменати по-нататък, само доколкото са необходими за изготвяне на мотивите на Съда.

10. На първо място е уместно да се посочи съдебната практика на Съда на ЕО относно правилото, чийто обхват е предмет на въпроса на националния съд.

11. В Решение от 18 октомври 1989 г., *Orkem/Комисия* (374/87, Recueil, стр. 3283) Съдът е постановил, че нито сравнителният анализ на националните законодателства, нито член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи от 4 ноември 1950 г., нито член 14 от Международния пакт за граждански и политически права от 19 декември 1966 г. (Сборник договори, том 999, стр. 171) позволяват да се направи заключение, че съществува общ принцип на правото на Общността, който дава правото на юридическо лице да не дава показания в случай на нарушения от икономически характер, по-специално в областта на конкурентното право.

12. Независимо от това, Съдът е посочил в това решение, че спазването на правата на защита, основен принцип на правния ред на Общността, забранява на Комисията да принуждава предприятие чрез решение за искане на информация по член 11, параграф 5 от Регламент № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 г., Първи регламент за прилагане на членове 85 и 86 от Договора за ЕИО (ОВ 1962 г., 13, стр. 204), да Ж предостави отговори, които биха могли да включват признание от негова страна на съществуване на нарушение, което следва да бъде доказано от Комисията.

13. Следователно въпросът на националния съд се отнася до това дали същото ограничение на задължението на предприятие да отговаря на въпроси може да се приложи по силата на правото на Общността, като част от правата на защита, в рамките на национално гражданско производство относно прилагането на членове 85 и 86 от Договора.

14. Прилагането на членове 85 и 86 от Договора от националните органи по принцип се регламентира от националните правила. При условие че се спазва правото на Общността, и по-специално неговите основни принципи, по тази причина националното право следва да определи съответните процедурни условия за гарантиране на правата на защита на засегнатите лица. Такива гаранции могат да се различават от тези, които се прилагат в производствата на Общността.

15. Гаранциите, необходими за осигуряване спазването на правата на защита на лице в хода на административна процедура, какъвто е бил случаят по дело *Orkem*, са различни от тези, които са необходими за спазването на правата на защита на страна, която участва в гражданско производство.

16. Когато, както е в главното производство, става дума за производство, което се отнася изключително до частни отношения между лица, и което не може да доведе пряко или косвено до налагане на наказание от публичен орган, правото на Общността не изисква страна да има правото да не отговаря на въпроси, които биха могли да доведат до признание за съществуване на нарушение на правилата на конкуренцията. Тази гаранция основно има за цел да защити лице срещу мерки на разследване от публични органи с цел да получат признаване от негова страна

на съществуване на поведение, което го излага на административно-наказателна или наказателна отговорност.

17. Следователно от съображенията по-горе, ограничението на правомощието на Комисията за разследване съгласно Регламент № 17, по отношение на задължението на предприятие да отговаря на въпроси, което Съдът е извлякъл от принципа на спазване на правата на защита в дело Orkem, не може да бъде отнесено към национално гражданско производство относно прилагането на членове 85 и 86 от Договора, което се отнася изключително до частни отношения между лица, тъй като такова производство не може да доведе, пряко или косвено, до налагане на наказание от публичен орган.

18. Postbank твърди обаче, че ако ограничението на правомощието на Комисията за разследване по Регламент № 17 не се прилага в националното производство, такова ограничение би било лишено от какъвто и да е практически ефект, тъй като Комисията би могла да получи чрез националното производство информацията, която тя не може да получи пряко съгласно производството, регламентирано от Регламент № 17.

19. Този аргумент трябва да бъде отхвърлен.

20. Информацията, получена в хода на такова национално производство, действително би могла да бъде доведена до вниманието на Комисията, по-специално от заинтересована страна. Въпреки това, от Решението по дело Orkem следва, че Комисията – или в това отношение, национален орган – не би могла да използва тази информация за установяване на нарушение на правилата на конкуренцията в производство, което може да доведе до налагане на наказания, или като доказателство, което обосновава започването на разследване преди такова производство.

21. Следователно в отговор на въпроса на националния съд следва да бъде посочено, че правото на Общността не задължава национален съд, когато оценява искова молба за разпореждане за предварително изслушване на свидетели преди започването на гражданско производство, да прилага принципа, че дадено предприятие не е задължено да отговаря на въпроси, ако отговорът на тях води до признаване на нарушение на правилата на конкуренцията.

По съдебните разноски

22. Разноските, направени от италианското и френското правителство, от Обединеното кралство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, отправен от Arrondissementsrechtbank, Amsterdam, с
Определение от 11 февруари 1992 г., реши:

Правото на Общността не задължава национален съд, когато оценява искова молба за разпореждане за предварително изслушване на свидетели преди започването на гражданско производство, да прилага принципа, че дадено предприятие не е задължено да отговаря на въпроси, ако отговорът на тях води до признаване на нарушение на правилата на конкуренцията.

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 10 ноември 1993 година.

Подписи